

Sygn. akt *III AUa 2115/14*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Borkiewicz

Sędziowie: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer (spr.)

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans

Protokolant: st. insp. sąd. Dorota Cieślik

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2015 r. w Poznaniu

sprawy **B. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 30 września 2014 r. sygn. akt VIII U 3333/13

o d d a l a apelację.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Marek Borkiewicz	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
-------------------------------------	----------------------	-------------------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 sierpnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20 czerwca 2013 roku, przyznał **B. C.** emeryturę w wysokości 1.659,79 złotych.

B. C. wniósł odwołanie od powyższej decyzji, wskazując, iż jest ona niezgodna z ustawą.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 30 września 2014r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu **B. C.** emeryturę w wysokości 2.084,96zł od dnia 19 lipca 2013., przyjmując, iż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wynosi 149,53%.

W uzasadnieniu wyroku Sąd powołał się na następujące ustalenia:

B. C. urodził się w dniu (...).

W dniu 27 listopada 1996 roku w/w wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do renty.

Decyzją z dnia 3 marca 1997 roku przyznano B. C. prawo do renty inwalidzkiej. W dniu 4 czerwca 1997 roku wystawiono druk (...) za lata 1982 – 1989, w którym podano składniki stałe oraz premie, w tym tzw. trzynastkę. Organ rentowy na tej podstawie przyjął wysokość podstawy wymiaru świadczenia na 149,53%

W dniu 20 czerwca 2013 roku B. C. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury, przy przyjęciu najkorzystniejszego wariantu.

Decyzją z dnia 8 sierpnia 2013 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., działając na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.), przyznał B. C. emeryturę w wysokości 1.659,79 złotych.

Ustalając podstawę wymiaru świadczenia organ rentowy nie uwzględnił kwot wskazanych w (...) z dnia 4 czerwca 1997 roku, ponieważ niemożliwe było ustalenie jaką kwotę stanowiła w danym roku tzw. trzynasta pensja, a jaką pozostałe premie.

Wysokość emerytury, wyliczonej decyzją z dnia 8 sierpnia 2013 roku została oparta na tych samych dokumentach, które stanowiły podstawę wyliczenia renty.

Emerytura, wyliczona na dzień 19 lipca 2013 roku, z uwzględnieniem podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy wyniosłaby 2.084,96 złotych, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru 149,53%.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie B. C. zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd przytoczył treść art.21 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1440) z którego wynika, iż podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, stanowi:

- 1) podstawa wymiaru renty - w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 5, albo
- 2) podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 15.

Przepis art. 21 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dotyczy sytuacji, w których osoby ubiegające się o przyznanie nowego świadczenia posiadają prawo do danego świadczenia bezpośrednio przed dniem złożenia wniosku o to nowe świadczenie

Sąd przytaczając stanowisko judykatury stwierdził, że podstawa wymiaru emerytury może być ustalona w różny sposób, a o wyborze danego wariantu przesądza żądanie ubezpieczonego, a dopiero wówczas, gdy żądania takiego nie ma, decyduje o tym organ rentowy, który ma obowiązek wyboru rozstrzygnięcia korzystniejszego dla osoby zainteresowanej

Organ rentowy dokonując wyliczenia emerytury w decyzji z dnia 8 sierpnia 2013 roku przyjął do ustalenia podstawy wymiaru emerytury podstawę wymiaru renty, dokonując ponownie weryfikacji wskaźnika na 101,06%, nie uwzględniając tzw. „trzynastej” pensji. Wysokość emerytury, wyliczonej decyzją z dnia 8 sierpnia 2013 roku została oparta na tych samych dokumentach, które stanowiły podstawę wyliczenia renty.

Zdaniem Sądu powyższa praktyka jest błędna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd podkreślił, że stosownie do treści art. 83a ust. 3 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. Ust. za 2013 roku poz. 1442) prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega

ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Podobne unormowanie zawarte jest w art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1440).

Warunkiem jednak ponownego ustalenia w drodze decyzji prawa lub zobowiązania jest przedłożenie nowych dowodów lub ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem pierwotnej decyzji.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił jednoznacznie ustalić, iż dokonując wyliczenia emerytury organ oparł się na tych samych dokumentach, które stanowiły podstawę wyliczenia renty. Nie można więc mówić o nowych dowodach. Nie można również twierdzić, iż ujawniły się okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji dotyczącej renty z tytułu niezdolności do pracy. Organ rentowy dokonał ponownej analizy dokumentacji ubezpieczonego, lecz wysokość wynagrodzenia i ich tytuł, wskazane w zaświadczeniu (...), nie zostały ujawnione w toku postępowania o emeryturę, lecz były znane i wzięte pod uwagę przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w toku postępowania rentowego.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc, zmienił zaskarżoną decyzję i uwzględnił odwołanie.

Apelację od wyroku złożył pozwany organ rentowy zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie art.21 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyjęcie, że organ rentowy nie posiadał prawa do ustalenia podstawy wymiaru emerytury odwołującego w oparciu o inną podstawę wymiaru renty.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje ustalenia Sądu I instancji, przyjmując je za własne.

Stan faktyczny w rozpoznawanej sprawie był bezsporny.

Z niekwestionowanych ustaleń Sądu I instancji wynika, że odwołujący B. C. na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 5 sierpnia 1997r. miał ustalone prawo do renty inwalidzkiej.

Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto wynagrodzenie z 8 lat kalendarzowych od 1.01.1982r. do 31.12.1989r, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 149,53%.

Wysokość świadczenia została obliczona na podstawie zaświadczenia(...) wystawionego przez Spółdzielnię (...) w P. z dnia 4. czerwca 1997r. , w którym w rubryce „3” wpisano kwoty otrzymane z tytułu premii kwartalnej oraz „13”.

W dniu 20 czerwca 2013r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie emerytury na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS według najkorzystniejszego wariantu.

Zaskarżoną decyzją pozwany organ rentowy przyznał żądane świadczenie, z tym, że w miejsce WWPW 149,53% przyjął WWPW 101,06%, mimo że z decyzji wynika, że do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto podstawę wymiaru renty.

Pomimo że w zaskarżonej decyzji nie wskazano podstawy materialnoprawnej należy przyjąć, że emerytura została obliczona w oparciu o art.21 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 poz.1442 ze zm.), w myśl którego podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, stanowi podstawa wymiaru renty - w

wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 5.

Jednocześnie organ rentowy w załączniku do decyzji wyjaśnił, że obniżenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z 149,53% na 101,06% dokonano z uwagi na błędne przyjęcie do wynagrodzenia kwoty „13-stej” pensji, którą pracodawca wykazał łącznie z premią.

W tej sytuacji należy w pełni podzielić stanowisko Sądu I instancji, który w uzasadnieniu wyroku wskazał, że prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość (art.114 ust.1 ustawy emerytalnej).

W rozpoznawanej sprawie, jak słusznie wywodził Sąd Okręgowy, postępowanie dowodowe wykazało, że wysokość emerytury została ustalona w oparciu o te same dokumenty, które stanowiły podstawę obliczenia renty.

Nadto należy zwrócić uwagę, że pominięcie w ustalaniu wysokości świadczenia emerytalnego pozycji „3” z zaświadczenia Rp-7 obejmującej zarówno trzynastą pensję jak i premię, której prawidłowości przyjęcia do przychodów oskładkowanych pozwany nie kwestionuje, powoduje nieuzasadnione obniżenie otrzymywanego świadczenia.

Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje stanowisko Sądu I instancji, który uznał, że pozwany nie wykazał, aby pojawiły się nowe okoliczności lub nowe dowody, które uzasadniałyby dokonanie korekty obliczonego przy ustalaniu renty wskaźnika wysokości podstawy wymiaru.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny nie kwestionuje poglądu, że w przypadku błędu organu rentowego lub niedbalstwa, w wyniku których doszło do wydania decyzji deklarującej prawo do świadczenia, które w istocie ze względu na niespełnienie przesłanek ustawowych, nie przysługiwało i którego ubezpieczony nie mógł nabyć, nie jest możliwe powoływanie się na ochronę praw nabytych, wobec nienabycia prawa.

W rozpoznawanej sprawie nie mamy jednak do czynienia z taką sytuacją, albowiem organ rentowy niekorzystny dla ubezpieczonego sposób obliczenia emerytury oparł jedynie na „podejrzeniu”, że nie wszystkie składniki wynagrodzenia przyjęte do obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru świadczenia renty stanowiły podstawę objęcia oskładkowaniem. Jednocześnie pozwany organ rentowy nie wykazał, czy i w jakiej wysokości wynagrodzenie wypłacone ubezpieczonemu w latach 1982-1989, a figurujące pod pozycją „premie kwartalne i 13” stanowiło w świetle obowiązujących w tym okresie przepisów prawa przychód nie podlegający oskładkowaniu. Nadto należy podkreślić, że pozwany nie wskazał żadnych okoliczności, które usprawiedliwiłyby weryfikację dotychczas przyjętego sposobu obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru.

Sąd Apelacyjny zwraca także uwagę na wielokrotnie wyrażany pogląd Sądu Najwyższego, iż nie można aprobować stanowiska „że w każdym przypadku na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, skoro decyzja organu rentowego nie ma przymiotu powagi rzeczy osądzonej, organ rentowy może podważyć swą błędną decyzję przyznającą świadczenie (bądź ustalającą jego wysokość), pomimo niespełnienia ustawowych warunków powstania uprawnień do danego świadczenia”.

Zdaniem organu rentowego uzasadnieniem dla ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości w myśl art. 114 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy jest sama niezgodność zawartego w decyzji rozstrzygnięcia z rzeczywistym stanem faktycznym.

Ze stanowiskiem takim nie sposób się zgodzić.,

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 października 2012 r., III UK 146/11 (OSNP 2013 nr 15-16, poz. 191) przyjął, że po utracie mocy art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej weryfikacji legalności ponownego ustalenia prawa do świadczenia dokonanego z powołaniem się na ten przepis, sąd powinien dokonać na podstawie art. 114 ust. 1 tej ustawy, z

uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej z wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 15 września 2009 r., skarga nr 10373/05, w sprawie M. przeciwko Polsce (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 marca 2011 r., I UK 317/10, OSNP 2012 nr 7-8, poz. 101; z dnia 9 stycznia 2012 r., III UK 223/10, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 272; z dnia 24 maja 2012 r., II UK 264/11; LEX nr 1227968 oraz uchwale z dnia 15 stycznia 2013 r., III UZP 5/12, OSNP 2013 nr 23- 24, poz. 288).

Takie też stanowisko Sąd Najwyższy zawarł w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 marca 2015r. I UK 253/14 wskazując nadto ,że „ w podobnym tonie miał być , zgodnie z uchwałą Senatu RP z dnia 21 lutego 2013r., znowelizowany art.114 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Według zawartej w tym projekcie propozycji do nowego art.114 miał być dodany ust.4 o następującej treści: "Prawo do świadczenia lub jego wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu w terminie 3 lat od dnia doręczenia decyzji, jeżeli wydanie decyzji w sprawie świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, przy czym ustalenie takie nie może nastąpić wówczas, jeżeli wiązałoby się z negatywnymi skutkami dla osoby zainteresowanej ze względu na wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności" (druk senacki 192, druk sejmowy 1187; Renata Babińska - Górecka "Uwagi na temat projektu nowelizacji art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - nowa podstawa i przesłanki wzruszalności prawomocnych decyzji rentowych, "Praca i Zabezpieczenie Społeczne" 11/2013 str. 12-18)."

W rozpoznawanej sprawie należy podkreślić, że organ rentowy nie podważył ustaleń faktycznych, które legły u podstaw zaskarżonego wyroku, a apelację oparł głównie na tezie, że wydawane w sprawach o prawo do świadczeń lub ich wysokość decyzje nie mają przymiotu powagi rzeczy osądzonej, co oznaczałoby, że organ rentowy może w każdym czasie podważyć swoją błędną decyzję.

Nie można zgodzić się z takim stanowiskiem organu rentowego, że brak prawa do świadczenia (jego wysokości) w każdej sytuacji stanowi przesłankę wznowienia postępowania na podstawie art.114 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem stanowią je „nowe dowody lub ujawnione okoliczności”, na podstawie którego stwierdza się brak prawa do świadczenia (v. wyrok SN z 17.03.2015 I UK 253/14).

Brak spełnienia przesłanek zawartych w art.114 ust.1 ustawy emerytalnej powoduje, że apelacja okazała się nieuzasadniona.

Z powyższych względów, w ocenie Sądu Apelacyjnego, apelacja podlega z mocy art. 385 k.p.c. oddaleniu.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Marek Borkiewicz	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
-------------------------------------	----------------------	-------------------------------